

מנה בדת

שיעור חזק חימי בדרך קצרה

לע"נ הגאון רבי שמואל בן רבי יוסף צבי הלוי וואזנר זצוק"ל הערות והנצחות ט"ל 0548449853 או מייל MABADAF12@GMAIL.COM

גליין 352 חג הפסח תשע"ט

בכורות ב-ח

דף ג ולכאורה מדובר על הבהמה, ויש לדחות שמדובר על העובר ומוכח כן ממה שכתוב עד עשרה בדמיו.

מהברייתא יש ראייה לר"ל שמי שמכר בהמה גסה לעכו"ם קונסים אותו עד עשרה בדמיה, יש להסתפק אם עד עשרה דוקא או לאו דוקא, ויש להוכיח מדברי ריב"ל שמי שמכר קנסו יותר כי הוא מפקיע אותו עד מאה מדמיו, ויש לדחות שבעבד קנסו יותר כי הוא מפקיע אותו ממצוות כל יום ויום, ללישנא בתרא רצו להוכיח מהמשנה שהנותן בקבלה אף שאינו רשאי קונסים אותו עד עשרה בדמיו, ויש לדחות שבמכירה הוא פסק אותה ממנו לגמרי לכן קנסו אותו אך בקבלנות הוא לא פסק אותו לגמרי, ויש להסתפק אם עד עשרה הוא דוקא או לא, ויש להוכיח מדברי ריב"ל שבמכר עבדו לעכו"ם קונסים אותו עד עשרה בדמיו ויש לדחות שהעבד לא חוזר אליו אך הבהמה נשארת ברשותו, אך קשה שבבהמה שהיא נשארת ברשותו נקנסו עד אחד בדמיה, אלא יש לומר שמכירת עבד לא מצויה ולא קנסו בו חכמים אך בהמה זה מצוי.

ר' יוחנן אומר שרבנן ור' יהודה נחלקו בברייתא בפסוק כל בכור שלרבנן בכור משמע אפילו מקצת בכור והתורה מוסיפה כל עד שכולו בכור, ור' יהודה סובר שבכור משמע כולו וכתוב כל שגם כל שהוא נקרא בכור, ועוד י"ל שלכו"ע בכור משמע שרובו בכור ונחלקו אם כל משמע שכולו בכור או שבא לגרע אפילו מקצת בכור.

רב הונא סובר שאם יש שותפות של עכו"ם אפילו באזנו הוא פטור ור"נ מקשה שיאמר הישראל קח אזנך ולך, ורב חסדא סובר שהשותפות שפוטרת היא בדבר שעושה אותה נכילה, ורבא אומר בדבר שעושה אותה טריפה, ונחלקו אם טריפה חיה שהסובר בדבר שעושה אותה טריפה כי היא לא חיה והסובר בדבר שעושה אותה נבלה סובר שטריפה חיה ואמרו את הנ"ל לפני רב פפא שרב הונא ורב חסדא ורבא לא חולקים שרב הונא דיבר על העובר עצמו שאם יש לעכו"ם חלק אף באזנו הוא פטור מבכורה ורב חסדא ורבא דברו על האם, והקשה להם רב פפא שכמו שפשוט לכם שבעובר גם שותפות באזן פוטרת שנאמר כל בכור א"כ גם באמו זה פטור שהרי נאמר כל מקנך תזכר, אלא אין הבדל בינו לבין אמו, ומר בר רב אשי מקשה מדוע נפלים קדושים אף שאינם בני חיות כמו שכתוב פטר שגר בהמה והיינו שגר שבבהמה, ויש לומר שכשלא מעורב בהם חולין קוראים בבהמה כל בכור וכשהתערבו בו חולין זה לא נכלל בכל בכור.

ר"א לא נכנס לביהמ"ד והוא פגש את ר' אסי ושאלו מה אמרו היום בביהמ"ד **עמוד ב** אמר ר' אסי שר' יוחנן אמר ששותפות עכו"ם גם במקום של מום קל פוטרת מבכורה אך קשה ששנינו שאם רחל ילדה מין עז או עז שילדה מין רחל פטור מבכורה ואם יש בו מקצת סימנים חייב בבכורה וזה מום קבוע לשחוט עליו, ור' יוחנן אמר מום קל זה כדברי רב הונא ולא כרב חסדא ורבא ומה שהוא אמר שזה מין קבוע לכאורה זה לא חידוש שאם הוא משונה מבהמות אחרות זה נקרא מום אך כבר שנינו שאם פיו דומה לשל חזיר זה מום ואין לומר שזה מום רק כשהשתנה לדבר שאינו מינו שהרי שנינו עינו אחת גדולה ואחת קטנה ושנו על כך שגדולה כשל עגל קטנה כשל אווז ולכאורה בדומה לשל אווז זה דבר שאינו קדוש בבכורה אך עגל הוא דבר שקדוש בבכורה אלא שכיון שהוא השתנה מאחרים זה נקרא מום, אך יש לדחות שזה מום שרוע ומוכח כך ששנינו שמומים אלו בין קבועים בין עוברים פסולים ואדם יתר עליהם כששתי עיניו גדולות או קטנות ולכאורה דוקא באדם הוא מום כיון שכתוב איש איש וצריך להיות ששונה לזרעו של אהרן אך בבהמה שתיהן גדולות ושתייהן קטנות אינו מום וא"כ כשאחת גדולה ואחת קטנה אינו מום בגלל השינוי שהרי גם בשתייהן גדולות או קטנות זה שינוי אלא שזה נקרא מום שרוע, אך יש לדחות שבאמת אחת גדולה ואחת קטנה זה מום בגלל השינוי אך בשתייהן גדולות או קטנות זה לא מום אלא שבגלל בריאות יתירה שתיהן גדולות או מכחישות יתירה שתיהן קטנות ולכן אינו מום בבהמה.

לגירות אחת אחיה הגויים מסרו בהמות לפיטום והיא שאלה את רבא והוא אמר שאין מי שחושש לדברי רב יהודה ששותפות עכו"ם חייבת בבכורה.

לרב מרי בר רחל היו בהמות שהוא הקנה את אזנם לעכו"ם ובכ"ז הוא אסר את הבכורים בגיזה ועבודה ונתן אותם לכהנים וכלו בהמותיו, ויש להקשות שאם הוא נהג בהם כבכורים מדוע הוא הקנה מתחילה את אזנם לעכו"ם ויש לומר שעשה כך כדי שלא יבואו בהם לתקלה, אך קשה א"כ מדוע כלו בהמותיו ויש לומר שהוא הפקיע אותם מקדושת בכורה, אך קשה הרי רב יהודה אמר שאדם יכול להטיל לכתחילה מום

דף ב משנה מי שקנה עובר חמור של עכו"ם או שמכר לו אף שאינו רשאי וכן מי שהשתתף עמו או שנתן לו בקבלה פטור מבכורה שכתוב בישראל ולא באחרים. **גמרא** המשנה צריכה לחדש את כל הפרטים לפטור מבכורה, שאם היינו שונים לוקח מעכו"ם היינו אומרים שהוא פטור כי הוא מביא אותו לקדושה אך במוכר שהוא מפקיע אותו מקדושה היינו אומרים שנקנסו אותו לפדותו מהעכו"ם, קמ"ל שפטור, ושנו משתתף עמו להוציא מדעת ר' יהודה ששותפות עכו"ם חייבת בבכורה, ושנו מקבל שלא נאמר שכיון שעיקר הבהמה היא של ישראל א"כ נקנסו אותו שלא יבא להחליף בבהמה אחרת, קמ"ל שלא קונסים ופטור.

שנינו במסכת ע"ז שר' יהודה מתיר למכור שבורה לעכו"ם ור' יהודה בן בתירא מתיר למכור סוס, והסתפקו לדעת ר' יהודה אם מותר למכור עובר שכמו שר' יהודה התיר שבורה כך הוא יתיר עובר שהוא כשבור לגבי המלאכה או שסובר ר' יהודה שבשבורה לא גזרו כי אין דרכו לקנות שבורה אך עובר שדרכו לקנות אסור למכור לו שאינו כשבור, ולכאורה יש להוכיח מדברי המשנה והמוכר לו אף שאינו רשאי ור' יהודה לא חלק על כך, אך יש לדחות שהרי המשנה ממשיכה משתתף ונותן לו בקבלה שר' יהודה חולק ובכ"ז המשנה לא מזכירה שהוא חולק א"כ גם לגבי עובר ר' יהודה חולק והמשנה לא מזכירה את זה, ויש להוכיח ממה ששנינו שר' יהודה אומר שמי שקיבל בהמה מעכו"ם וילדה מעלה אותו בשויו ונותן חצי דמיו לכהן, והנותן לו בקבלה אף שאינו רשאי קונסים אותו עד עשרה בדמיו ונותן את כל דמיו לכהן, **עמוד ב** ולכאורה מדובר גם על עובר וכתוב שאינו רשאי, ויש לדחות שמדובר על בהמה, אך קשה א"כ מדוע כתוב כל דמיו ויש לומר שיש לשנות דמיה, אך קשה שכתוב שנותן את כל דמיו לכהן ובבהמה עצמה אין שייכות לכהן, ויש לומר שמדובר שהוא נתן לו בהמה מעוברת לפטמה שמתוך שקונסים אותו על הבהמה קונסים אותו על הולד, ורב אשי מוכיח ממה ששנינו שר' יהודה מתיר בשבורה כי אינה יכולה להתרפאות והרי עובר הוא כסופו להתרפאות ומשמע שר' יהודה יודה בעובר, ויש ששנו את זה על המשנה שכתוב המוכר אף שאינו רשאי לכאורה זה לא כר' יהודה שמתיר בשבורה, ויש לדחות שבכורה אין דרכה להמכר אך עובר דרכו להמכר, ויש להוכיח מהברייתא שר' יהודה אומר שמי שקיבל בהמה מעכו"ם וילדה מעלים אותה בדמים ונותן חצי דמיו לכהן ואם נתן לעכו"ם בקבלה אף שאינו רשאי קונסים אותו עד י' בדמיו ונותן כל דמיו לכהן ולכאורה מדובר בעובר, ויש לדחות שמדובר על הבהמה, אך קשה שכתוב דמיו ויש לשנות דמיה, אך קשה שכתוב שנותן לכהן ומה זה שייך לבהמה, ויש לומר שמדובר שהוא קיבל בהמה מעוברת לפטמה ומתוך שקונסים על הבהמה קונסים על העובר, ויש להוכיח מברייתא שאומרת שר' יהודה מתיר בשבורה כי היא לא יכולה להתרפאות משמע שביכולה להתרפאות אסור ועובר הוא כיכול להתרפאות.

הסתפקו באופן שמכר בהמה לעובריה, וספק זה הוא גם לר' יהודה שהתיר בשבורה כי לא יבואו להתיר בשלימה אך בשלימה יש לגזור שיבואו להחליף במכירה גמורה, או שנאמר שר' יהודה התיר בשבורה שמכרה לגמרי וכ"ש שלימה שלא מכרה לגמרי, והספק הוא גם לרבנן שהם אסרו בשבורה כי מכרה לגמרי אך בהמה לעובריה שלא מכרה לגמרי מותר, או שהם אסרו בשבורה שלא יבואו להחליפה בשלמה וכ"ש שיאסרו בבהמה לעובריה שיכול להחליפה בשלמה, אך קשה וכי טעמם של רבנן זה בגלל החלפה הרי שנינו שהם אמרו לר' יהודה הרי מרביעים עליה ויולדת א"כ הגזירה היא משום עוברים, ויש לומר שרבנן אמרו לו שהטעם שלנו הוא בגלל שיבא להחליף אך לשיטתך שהתרת כי אינה יכולה להתרפאות וזה כמכרה לשחיטה הרי יכולים להרביע עליה והיא תלד וא"כ הוא לא ישחוט אותה, ור' יהודה אמר לכשתלד שהרי אינה מקבלת זכר, ולכאורה יש להוכיח מדברי המשנה הנותן לו בקבלה ולא כתוב שאינו רשאי, ויש לדחות שגם במשתתף עמו לא כתוב שאינו רשאי ופשוט שאינו רשאי שהרי אביו של שמואל אמר שאסור לעשות שותפות עם עכו"ם שמא יתחייב לו שבועה והוא ישבע לו בשם ע"ז והתורה אמרה לא ישמע על פיך, אלא שהתנא שנה מכירה ואותו דין בשותפות א"כ הוא שנה מכירה ואותו הדין בקבלנות ונקטו מכירה שהיא עיקר האיסור, ויש להוכיח ממה ששנינו שר' יהודה אמר שהנותן בקבלה לעכו"ם אף שאינו רשאי קונסים אותו עד י' בדמיו ונותן כל דמיו לכהן ולחכמים כל זמן שיד עכו"ם באמצע הוא פטור מהבכורה,

בבכור קודם צאתו לאויר העולם, ויש לומר שרב מרי הפקיע אותם לגמרי מקדושת כהן אך במום הוא לא פוקע מקדושת כהן, ועוד י"ל שרב מרי הפסיד שאמנם הוא ידע למכור כראוי אך אדם אחר שרואהו יבא למכור כל שהוא כמו שעשה רב מרי והוא יבא לידי תקלה.

משנה כהנים ולויים פטורים מפטר חמור מק"ו שאם הם פטרו את של ישראל במדבר כ"ש שיפטרו את של עצמם.

דף ד גמרא יש להקשות על המשנה שבמדבר אדם פטר אדם ובהמה פטרה בהמה שכתוב קח את הלויים תחת כל בכור בבני ישראל ואת בהמת הלויים תחת בהמתם, ואביי מבאר שהכוונה היא שכהנים ולויים בהמתם פטורה מק"ו שאם בהמתם פטרה את בהמתם של ישראל במדבר כ"ש שהבהמה של עצמם פטורה, ורבא מקשה הרי המשנה אומרת שהם עצמם פטורים, ועוד שא"כ הם פטורים גם מבכור בהמה טהורה והי שנינו שכהנים לא נפטרו מבכור בהמה טהורה אלא רק מפדיון הבן ופטר חמור, ומבאר רבא שהכוונה במשנה היא שכהנים ולויים פטורים בעצמם מק"ו שאם הפקיעה קדושתם של הלויים את קדושת ישראל במדבר ודאי יפקיעו את של עצמם, ובק"ו למדנו אדם, ופטר חמור יש ללמוד מהפסוק אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה מה שישנו בכור אדם ישנו בכור בהמה טמאה ומה שאינו בכור אדם אינו בכור בהמה טמאה, ורב ספרא אמר לאביי שלדבריו שלומדים מבהמתם א"כ יוצא שרק לבן לוי שהיה לו שה שיפקיע הוא פטור ואם אין לו שה אינו פטור וקשה בין לדברין ובין לדברי רבא, שבן חדש שהפקיע הפקיע ואם הוא היה פחות מבן חודש לא פקעה בו קדושת בכור והרי רב אדא בר אבהא אמר שלויה שילודה בנה פטור מחמשת סלעים, ויש לומר כדברי מר בר רב יוסף בשם רבא שהתורה אמרה פטר רחם והכל תלוי בפטר רחם, אך קשה שאהרן שלא היה באותו מנין הוא לא מפקיע שהרי שנינו שנקוד על אהרן שבחומש הפקודים שהוא לא היה במנין הלויים, ויש לומר שכתוב הלויים והוקשו כל הלויים זה לזה, וכהנים לומדים כדברי ריב"ל שבכ"ד מקומות נקראו הנהנים לויים ואחד מהם והכהנים והלויים בני צדוק, **עמוד ב** ולדורות שהלויים פטורים לומדים מהפסוק והיו לי הלויים והיו בהוייתם יהיו, והשה של הלוי פטר כמו שאמר רב חסדא שכתוב באדם כסף לדורות ונאמר שה לדורות וכמו שבכסף שפודים לדורות כך פדו באותה שעה כך בשה שאמור לדורות פטרו באותה שעה, אך יש לפרוך שבכסף פודים הקדשות ומעשר שני, אלא יש ללמוד מהפסוק אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה וכמו שבבכור אדם אין חילוק בין שעה לדורות בכסף, כך בבכור בהמה טמאה אין חילוק בין שעה לדורות בשה.

ר' חנינא אומר ששה אחד של בן לוי פטר כמה פטרי חמורים של ישראל, ואביי מוכיח שהתורה מנתה את העודפים בכבורים יותר מכנגד הלויים ואילו בבהמות לא מנו עודפים, אך יש לדחות שלא היו להם הרבה בהמות ויש לומר שכתוב ומקנה רב היה לבני ראובן ולבני גד, אך יש לדחות שפשוטי בהמות הלויים היו יותר מהבכורות של ישראל אלא לומדים מהפסוק ואת בהמת הלויים תחת בהמתם בהמה אחת תחת בהמות הרבה אך קשה שיש פסוק ובהמה רבה אך יש לומר שאם נאמר שבהמה כנגד בהמה יש לכתוב בהמה תחת בהמה או בהמות תחת בהמות, וכתוב בהמת תחת בהמתם א"כ אחד פטור הרבה, ורבא מוכיח ממה ששנינו פודה בו פעמים הרבה ואכן ר' חנינא מפרש את הטעם של המשנה שמדוע פודה באחד בהמות הרבה כי שה אחד של לויים פטר הרבה בהמות של ישראל.

ר' יוחנן סובר שהבכורות קדשו במדבר שהתורה אמרה קדש לי כל בכור ור"ל סובר שלא הבכורות במדבר שכתוב והיה כי יביאך ואח"כ כתוב והעברת משמע שקודם לכן לא קדשו, ור' יוחנן הקשה שכתוב שעד שלא הוקם המשכן היו הבמות מותרות והעבודה היתה בבכורות, אמר לו ר"ל שמדובר על אותם שיצאו ממצרים וכך מסתבר שהרי בן שנה אינו יכול לעבוד, ור' יוחנן שהביא ראיה סבר שזו מובן רק אם נאמר שיש קדושה במדבר א"כ כמו שהבכורים שיצאו ממצרים נמשכה קדושתם במדבר, כך נולדים במדבר היתה להם קדושה אך אם נאמר שפסקה קדושת בכור במדבר א"כ גם קדושת היוצאים פקעה, ור"ל סבר שמי שהיה קדוש נשאר קדוש ומי שנולד אח"כ אינו קדוש, ור' יוחנן הקשה ששנינו שבאותו יום שהוקם המשכן הקריבו ישראל נדרים ונדבות חטאות ואשמות בכורות ומעשרות, ויש לומר שמדובר באותם שיצאו ממצרים ולכאורה יש להוכיח לצד השני שדוקא אותו יום קרבו ולא מכאן ואילך כדברי ר"ל, ויש אומרים שמתחילה ר"ל שאל משם על ר' יוחנן שרק אותו היום הקריבו ולא מכאן ואילך, ויש לומר שהכוונה מאותו יום ואילך והחידוש הוא שרק מאותו יום ולא קודם שלא קרבו חובות בבמה, ויש להוכיח ממה ששנינו שבג' מקומות קדשו הבכורות: במצרים, במדבר, ובכניסתם לארץ, במצרים נאמר קדש לי כל בכור, במדבר נאמר כי לי כל בכור בבני ישראל, בכניסתם לארץ נאמר והיה כי יביאך והעברת, ור"נ בר יצחק מבאר שבג' מקומות הוזהרו על הבכורים להקדש אך לא קדשו, אך לכאורה במצרים גם ר"ל הודה שהם היו קדושים אלא יש לומר

שיש מהם שקדשו ויש שלא קדשו, ורב פפא מקשה וכי לא קדשו במדבר הרי נאמר פקד כל בכור זכר לבני ישראל, אלא יש לומר שר' יוחנן ור"ל נחלקו שר' יוחנן סבר שקדשו ולא פסקו ור"ל סבר שקדשו ופסקו,

דף ה ר"ל מובן שהוא למד מהפסוק והיה כי יביאך והעברת, וטעמו של ר' יוחנן כדברי ר"א שהוא אמר שר' יוחנן הסכים בחלום על דבריו שהם דברים נכונים שכתוב לי יהיו בהוייתם יהיו, ומוהיה כי יביאך והעברת למד ר' יוחנן כמו ששנה התנא אצל ר' ישמעאל שהתורה אומרת עשה מצוה זו כדי שתכנס בשבילה לארץ, רב מרדכי אמר לרב אשי אתם שניתם כך אך אנו שנינו להיפך שלר' יוחנן לא קדשו בכורים במדבר ולר"ל קדשו הבכורים במדבר, אמר לו רב אשי והפכתם גם את השאלות אמר לו כן, שאל אותו א"כ גם בדברי ר"א שראה את ר' יוחנן בחלום אמר לו שכן ולא קדשו לר' יוחנן הכוונה שלא הוצרכו לקדש, אמר לו רב אשי א"כ כך אנו שונים אמר לו רב מרדכי שאדם חייב לומר בלשון רבו.

קונטרס השר שאל את ר' יוחנן בן זכאי שבפרוט הלויים המנין הוא כ"ב אלף ושלש מאות וכשמנו את הבכורים נאמר רק כ"ב אלף להיכן נעלמו אותם ג' מאות, אמר לו ר' יוחנן שהם היו בכורים ובכור לא מפקיע בכור, ומבאר אביי שדי לבכור להפקיע את קדושת עצמו, עוד שאל השר שבגביית הכסף של הפקודים יוצא מאתיים ואחת ככר ועוד י"א מנה שכתוב בקע לגולגולת מחצית השקל בשקל הקודש ואילו בנתינת הכסף נאמר מאת ככר, שכתוב ויהי מאת ככר הכסף לצקת וכי משה רבכם גנב או קוביוסטוס או אינו בקי בחשבונות נתן מחצה ונטל מחצה ולא החזיר מחצה שלם, אמר לו שמשנה רבינו היה גזבר נאמן ובקי בחשבונות אלא שהמנה של קודש הוא כפול ורב אחאי דן בזה שמה היתה שאלת השר הרי נאמר מאת ככר לצקת והשאר לא לצקת אלא לאוצר המשכן, ויש לומר שיש פסוק נוסף וכסף פקודי העדה מאת ככר, ולכאורה מהיכן ידע רבן יוחנן שהמנה של קודש כפול אם מהמנין הזה שכתוב ואת האלף שבע מאות וחמשה ושבעים עשה וויס לעמודים והפסוק מונה את הפרטים ואם נאמר שהמנה של קודש אינו כפול א"כ באלף שבע מאות שבעים וחמש יש ככר נוספת ועוד י"א מנה ואם התורה מנתה את זה רק בפרטים א"כ המנה של קודש היה כפול, אך יש לדחות שיתכן שהמנה לא היה כפול ומה שלא מנו עוד ככר כיון שהוא אחז במנין הככר ולכן לא מנאו באחד, אך יש להוכיח ממה שכתוב ונחושת התנופה שבעים ככר ואלפים וארבע מאות שקל ויש כאן צ"ו מנה נוספים ובכ"ז לא מנו אלא פרטים א"כ המנה של קודש הוא כפול, אך יש לדחות שמנו רק פרטים גדולים בכורים ולא פרטים קטנים, ורב חסדא אומר שלומדים מהפסוק והשקל עשרים גרה עשרים שקלים חמשה ועשרים שקלים עשרה וחמשה שקל המנה יהיה לכם יחד שישים שקלים שכל אחד הוא ד' דינרים, **עמוד ב** והרי מנה הוא ק' דינרים ואיך זה מגיע למאתים וארבעים דינרים אלא שהמנה של קודש הוא כפול דהיינו מאתיים דינרים ועוד מ' הוסיפו בימי יחזקאל שמוסיפים על המדות, ולא מוסיפים יותר משתות, והשתות של מ' דינרים הוא מבחוק.

ר' חנינא אומר שהוא שאל את ר"א בביהמ"ד הגדול מדוע השתנו פטרי חמורים מפטרי סוסים וגמלים אמר ר"א שזה גזירת הכתוב, ועוד שלא היה כל אחד מישראל שלא היה לו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים.

עוד הוא שאל את ר"א מהו לשון רפידיים אמר ר"א שרפידיים שמה ונחלקו תנאים בזה שר"א אמר ששמה רפידיים ור' יהושע אמר שריפו עצמם מדברי תורה וכמו שכתוב לא הפנו אבות על בנים מרפיין ידים, עוד שאל ר' חנינא מהו לשון שטים אמר לו ר"א ששמה שטים ונחלקו תנאים בזה שר"א אמר ששמה שטים ור' יהושע אמר שהתעסקו שם בדברי שטות ומה שכתוב ותקראן לעם לזבחי אלוהיהם, ר"א מבאר שהם פגעו בהם ערומות, ור' יהושע אומר שכולם נעשו בעלי קרי.

משנה אם פרה ילדה מין חמור או שחמור ילדה מין סוס הוא פטור מבכורה שכתוב פטר חמור פטר חמור שני פעמים שהילוד חמור והנולד חמור, ולענין אכילה טהורה שילדה כטמאה מותר באכילה וטמאה שילדה כטהורה אסור באכילה שהיוצא מטמא טמא והיוצא מטהור טהור. **גמרא** שנינו לקמן שאם רחל ילדה מין עז או עז ילדה מין רחל הוא פטור מבכורה ואם יש בו מקצת סימנים הוא חייב בכורה, ואמר רב יהודה שלומדים את זה מהפסוק **אך בכור שור** שיהיה הוא שור ובכורו שור, **בכור כשב** שיהיה הוא כשב ובכורו כשב, **בכור עז** שיהיה הוא עז ובכורו עז ואין לומר גם כשישבו מקצת סימנים שהרי כתוב אך לחלק, וקשה שבמשנתנו מובא הפסוק פטר פטר לגבי פרה, ויש לומר שהתנא לקמן סובר כר' יוסי הגלילי שלמדו מהפסוק אך בכור שור ובכור כשב ובכור עז שיהיה הילוד כנולד ונחלקו שלדעת התנא של משנתנו התורה גלתה בקדושת דמים ולומדים משם לקדושת הגוף ור' יוסי סובר שהתנא מגלה בקדושת הגוף ולומדים משם לקדושת דמים ולתנא של המשנה לומדים מהיתור של בכור בכור כדברי ר' יוסי בר' חנינא שאומר מדוע נאמרו אימורים בכבור שור

ובככור כשב ובככור עז שאם היה כתוב רק בשור היינו אומרים שרק בשור שהוא התרבה בנסכים וכשב התרבה באליה ועז התרבה להקריבו בע"ז ביחיד, ואמנם לא לומדים אחד מאחד ולכאורה ניתן ללמוד אחד משנים אך אם לא היה כתוב בשור לא היינו לומדים מעז וכשב כי הם התרבו אצל פסחים, ואם לא יכתבו בכשב לא היינו לומדים משור ועז כי הם התרבו אצל ע"ז בציבור, ואם לא היה כתוב בעז לא היינו לומדים משור וכשב כי יש בהם צד ריבוי אצל מזבח לכן צריך לכתוב בכור בכל אחד, ור' יוסי הגלילי לא למד מפטר פטר שר' יוסי הגלילי למד מהפסוק אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה, ולכאורה היינו לומדים גם פטרי סוסים וגמלים לכן נאמר פטר חמור פטר חמור פעמיים למעט פטרי סוסים וגמלים, אך עדיין ניתן לומר שפטר חמור נפדה רק בשור ופטרי סוסים וגמלים יפדו בכל דבר,

דף ו לכן התורה כתבה פעמיים ללמד שרק פטרי חמורים הם בפדיון ולא פטרי סוסים וגמלים, ורב אחאי מקשה שצריך לכתוב פעמיים שאם היה כתוב אחד היינו אומרים שזה דבר שהיה בכלל ויצא מהכלל ללמד לא רק על עצמו אלא על הכלל שגם סוסים וגמלים נפדים ורק בשור, והתורה כתבה פעמיים למעט רק משה אך לעולם הם נפדים בכל דבר, ויש לומר שא"כ היה צריך לכתוב פטר חמור תפדה בשור וחמור תפדה בשור פעמיים פטר למעט לגמרי מפדיון פטרי סוסים וגמלים, ורב פפא אומר שהתנא של המשנה ממעט סוסים וגמלים, ממה שכתוב כל מקנן תזכר שהוא כלל, שור שה וחמור הוא פרט וכלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט רק שור שה וחמור ולא דבר אחר, ור' יוסי לא אומד משם שהמילה פטר מפסיקה ורבנן אומרים שכתוב ו' לערבם ור' יוסי הגלילי סובר שלא יכתבו ו' לערב ולא יצטרפו למעט מפטר, ורבנן סוברים שכיון שאחד זה קדושת הגוף והשני זה קדושת דמים לכן התורה חלקה אותם ואח"כ ערבה אותם.

הסתפקו אם פרה ילדה מין חמור ויש בו מקצת סימנים האם התורה אמרה עז שילדה מין רחל או רחל שילדה מין עז שחייבים כשיש מקצת סימנים כי כל אחד מהם טהור ושניהם קדושת הגוף אך כאן אחד טמא ואחד טהור, אחד קדוש קדושת הגוף ואחד לא, או שכיון ששניהם שייכים בקדושת בכורה לכן הוא קדוש, יש להסתפק בחמור שילדה מין סוס ויש בו מקצת סימנים ונאמר שאין בסוס כלל קדושת בכורה או ששניהם הם מין טמאה ולכן הוא קדוש, ואם נאמר שהוא קדוש יש להסתפק בפרה שילדה מין סוס שודאי אחד טמא ואחד טהור ואחד יש בו קדושת בכורה ואחד לא, או שהסימנים הם סיבה לומר שהוא קדוש, ויש להוכיח ממה ששינוי שאם טהורה ילדה מין טמאה פטורה מבכורה ואם יש בו מקצת סימנים חייבת ולכאורה הכוונה גם לפרה שילדה מין סוס, ויש לדחות שמדובר בפרה שילדה מין חמור, ולכאורה יש להוכיח ממה ששינוי שאם פרה ילדה מין חמור וחמור ילדה מין סוס פטורה מבכורה ואם יש בו מקצת סימנים חייבת מבכורה ולכאורה גם בחמור שילדה מין סוס, ויש לדחות שזה נאמר רק על פרה שילדה מין חמור, אך קשה א"כ מה שכתוב חמור שילדה מין סוס זה לפטור אין בזה חידוש שהרי אם פרה ילדה מין חמור ששניהם שייכים בקדושת בכורה בכ"ז רק כשיש בו מקצת סימנים הוא חייב ואם לא לא א"כ פשוט שחמור שילדה מין סוס שפטור, ויש לומר שהחידוש הוא בחמור שלא נאמר שלפרה יש קרנים ופרסותיה סדוקות ולחמור אין קרנים ופרסותיו קלוטות אך חמור שילדה מין סוס שלשניהם אין קרנים ובשניהם פרסותיהם קלוטות א"כ זה מין חמור אדרום ויהיה חייב מבכורה, קמ"ל שלא.

יש להקשות מדוע המשנה צריכה לפרט שהיוצא מהטהור טהור, יש לומר שזה סימן שלא יתחלף שהיינו אומרים שנלך אחר הולד עצמו והוא טהור או טמא אלא הולכים אחר אמו, ולומדים את זה כדברי הברייתא מהפסוק אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה שיש מעלה גרה ומפריס פרסה שאינך אוכלו כגון טהור שנולד מטמא ואין לומר שהפסוק מדבר על טמא שנולד מטהור ומה שכתוב ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה עמוד ב הכוונה שיש דבר שבא ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה שאינך אוכלו, קמ"ל שכתוב גמל טמא הוא שרק הוא טמא ולא הנולד מטהורה ור"ש אומר שכתוב פעמיים גמל מאחד לומדים גמל שנולד מגמלה ומאחד לומדים גמל שנולד מפרה שאסור, ורבנן למדו מאחד אחד לאסור עצמו ומגמל אחד לאסור תָּלַב גמלה ור"ש למד לאסור חלב מהפסוק אצל הגמל, ורבנן לא דרשו מאת כמו ששינוי ששמעון העמסוני דרש את כל המילים את בתורה וכשהוא הגיע לפסוק את ה' אלווקן תירא הוא פרש שאין לרבות יראה לה' אמרו לו תלמידיו כל האתין שדרשת מה יהיה עליהם אמר להם כמו שקבלת שכר על הדרישה כך אקבל שכר על הפרישה, עד שבא ר"ע ודרש מאת ה' אלווקן תירא לרבות ת"ח, ורב אחא בר רבא מקשה שלולא שרבנן למדו מגמל גמל ור"ש מאת הגמל היינו אומרים שחָלַב של טמאה מותר ומה זה שונה ממה שלמדו מהפסוק הטמאים לאסור צירן ורוטבם וקיפה שלהם, ויש לומר שצריך פסוק למעט חלב שלא

נאמר שגם מה שהתירו חלב של טהורה הוא חידוש ואם התירו של טהורה א"כ נתיר גם של טהורה קמ"ל שלא, אך זה מובן למ"ד שדם נעכר ונעשה חלב אך אם נאמר שמה שאין דם אחר הלידה הוא בגלל שאבריה של היולדת מתפרקים ואין נפשה חוזרת עליה עד כ"ד חדש לא מובן מה החידוש שחלב של טהורה מותר, ויש לומר שהיינו אומרים שאין דבר שבא מחי והוא מותר שזה כאבר מהחי ובכ"ז התורה התירה וא"כ נתיר גם בטמאה קמ"ל שלא, ואין לומר שהמקור לכך שחלב מותר הוא ממה שהתורה אסרה בשר בחלב א"כ חלב לבדו מותר כי ניתן לומר שחלב עם בשר אסור בהנאה וחלב לבדו מותר בהנאה אך הוא אסור באכילה, ור"ש שמתיר גם בשר בחלב בהנאה התורה באה לומר שלוקה על בישול בשר בחלב אך חלב לבדו אסור באכילה, אלא יש לומר שמה שגלתה התורה בפסולי המוקדשים תזבח ולא גיזה בשר ולא חלב א"כ חלב של חולין מותר, אך יתכן שהתורה באה לאסור חלב מוקדשים בהנאה, ושל חולין מותר בהנאה אך לא באכילה, אלא לומדים מהפסוק ודי חלב עזים ללחמך ללחם ביתך וחיים לנערותיך, אך יש לדחות שהפסוק מדבר רק על סחורה, אלא יש ללמוד מהפסוק ואת עשרת חריצי החלב, אך יש לדחות שזה לסחורה אך יש לומר שבמלחמה לא באים לעשות סחורה, ועוד יש לומר שלומדים מהפסוק ארץ זבת חלב ודבש ואם זה אסור איך הפסוק משבח את א"י בדבר שאינו ראוי, ועוד י"ל שלומדים מהפסוק לכו שברו ואכלו לכו שברו בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב, ויש להקשות מדוע התורה כתבה פעמיים שפן ארנבת וחזיר ולכאורה צריך לרבות כר"ש או כרבנן, ויש לומר כמו ששינוי שנשנו בהמות הטהורות והטמאות בהמות מפני השסועה ועופות מפני הראה, וקשה א"כ לכן התורה חזרה על גמל גמל, ויש לומר שכשאפשר לדרוש דורשים.

שנו בברייתא שאם רחל ילדה מין עז או עז ילדה מין רחל הוא פטור מבכורה ואם יש בו מקצת סימנים הוא חייב, ור"ש סובר שהוא חייב רק כשראשו ורובו דומה לאמו, והסתפקו אם להיתר אכילה של טמא שנולד מטהורה ר"ש גם מצריך ראשו ורובו דומה לאמו או רק לענין בכורה שכתוב אך בכור שור עד שיהיה הוא שור ובכורו שור אבל לאכילה התורה אסרה גמל גמור,

דף ז אך אם הוא השתנה מגמל מותר, או שאין חילוק וצריך שיהיה דומה לאמו ראשו ורובו, ויש להוכיח ממה ששינוי שאם טהורה ילדה מין טמאה אסור באכילה ואם ראשו ורובו דומה לאמו חייב בבכורה משמע שגם לאכילה ר"ש מצריך ראשו ורובו דומה לאמו, ויש לדחות שרק לבכורה צריך ראשו ורובו אך לאכילה לא צריך, וכך מדויק ממה שהברייתא מתחילה עם אכילה ומסיימת בבכורה, אך יש לומר שגם לאכילה צריך ראשו ורובו וצריך לחדש לגבי בכורה שלא נאמר שכיון שכתוב אך בכור שור וצריך שיהיה בכור שור לגמרי ולא מספיק ראשו ורובו קמ"ל שמשפיק ראשו ורובו, ויש להוכיח ממה ששינוי על הפסוק אך את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה שלמד ר' יהושע שרק זה אתה לא אוכל את אתה אוכל את הבא בסימן אחד והיינו טמא שנולד מטהור ועיבורו מטהור, ואין לרבות גם כשעיבורו מטמא שהרי נאמר שה כשבים ושה עזים עד שיהיה אביו כבש ואמו כבשה ור"א למד שהפסוק לא בא להתיר מותר אלא להוסיף על המותר והיינו טמא שנולד מטהור שעיבורו מהטמא ואין צורך לרבות עיבורו מטהור שהרי נאמר שור שה כשבים ושה עזים מכל מקום, ויש לדקדק שהתנא קורא לו טמא כר"ש ובכ"ז התנא אומר שאתה אוכל את הבא בסימן אחד, ויש לומר שהתנא סובר כר"ש כשאין סימנים כלל וחולק עליו כשיש סימן אחד.

יש שמקשה ומתריך על הברייתא איך יתכן שטהור מתעבר מטמא הרי ריב"ל אומר שלעולם אין עיבור של טמא מטהור או טהור מטמא לא גסה מדקה ולא דקה מגסה לא בהמה מחיה ולא חיה מבהמה, חוץ מר"א ומחלוקתו שסוברים שחיה מתעברת מבהמה, ור' ירמיה מתריך שמדובר שטהורה התעברה מקלוט בן פרה שר"ש אסר אך היא יכולה להתעבר ממנו והתנא אומר שניתן לאכול את הבא בסימן אחד שהוא סובר כר"ש כשאין סימנים ומתיר כשיש סימן אחד, ויוצא שר"א סבר שזה וזה גורם מותר ור' יהושע סבר שזה וזה גורם אסור, וקשה שלענין ולד טריפה הם נחלקו להיפך שר"א אוסר ולד טריפה להקריבה במזבח כי הוא נולד גם מאיסור ור' יהושע מתיר, ויש לומר שאכן ר"א סובר שזה וזה גורם אסור אלא שכאן היה ניתן לכתוב שור כשב ועז ומדוע כתוב שור שה

כשבים ושה עזים א"כ זה בא לרבות שה מכל מקום, ור' יהושע סובר בכל מקום זה וזה גורם מותר רק כאן היה ניתן לכתוב שור כשב ועז וכתוב כשבים ועזים ללמד שיהיה אביו כבש ואמו כבשה, ויש להוכיח ששינוי בברייתא שר"ש למד ממה שכתוב גמל שני פעמים אחד לגמל שנולד מגמלה ואחד לגמל שנולד מפרה וכשראשו ורובו דומה לאמו מותר באכילה וראים להדיא שר"ש סובר שצריך ראשו ורובו.

שאלו את רב ששת אם מי רגלים של חמור מותרים באכילה, וקשה מדוע לא שאלו על של סוסים וגמלים, ויש לומר שזה ודאי מותר כיון שאינם עכורים ואינם כחלב אלא מים נכנסו ומים יצאו, אך הספק הוא

בשל חמור שזה עכור ודומה לחלב וא"כ הוא ממצה את זה מגופו, או שמים כנסו ומים יצאו והעכירות היא מהבל הבשר, אמר רב ששת הרי שנינו שהיוצא מן הטמא טמא ומהטהור טהור ולא כתוב טהור מטמא אלא היוצא מן הטמא **עמוד ב** וא"כ גם מי רגלים הם מין הטמא, ללישנא בתרא הם לא הסתפקו על של סוסים שודאי זה לא דבר שאנשים שותים אלא הספק הוא בשל חמור שזה מועיל לחולי ירקון, ורב ששת הוכיח מהיוצא מהטמא שגם הם יצאו מטמא, ויש להקשות ממה ששנינו מפני מה התירו דבש דבורים כי הן מכניסות אותן לגופן אך אינן ממצות אותם מגופם וא"כ לא נאמר בזה שיוצא מטמא טמא, ויש לומר שרב ששת סבר כר' יעקב שלומדים התר בדבש מהפסוק אך את זה תאכלו מכל שרץ העוף שרק זה אתה אוכל ולא שרץ עוף טמא ולכאורה שרץ עוף טמא נאסר להדיא אלא לומדים מהפסוק שרץ עוף טמא אין אתה אוכל אך אתה אוכל מה שעוף טמא משריץ והיינו דבש דבורים ואין לרבות גם דבש גזים וצרעים כי רק דבש דבורים אין לו שם לואי ואילו דבש גזים וצרעים יש לו שם לואי, ולפ"ז מה ששנינו שדבש גזים וצרעים טהור ומותר באכילה זה לא כר' יעקב, וממה שכתוב טהור יש לדייק שהוא צריך מחשבה כדי שיקבל טומאה וכן שנינו שדבש בכורותו מטמא טומאת אוכלים בלי מחשבה.

ביצי היחמורה חשבו החכמים לאסרם כאבר מן החי ואמר רב ספרא שזה רוע האיל שהולך אחרי האילה וכיון שרחמה צר היא לא ננקת לו והוא הולך אחר היחמורה ואז זה נושר ממנו.

רב הונא אומר שעור שבא כנגד פני החמור בשלייתו מותר שהוא פירשא בעלמא ורב חסדא מביא תנא לסייע לו שעור שבא כנגד פניו של אדם בין חי בין מת הוא טהור ולכאורה הכוונה בין שהוא חי ואמו חיה ובין שהוא מת ואמו מתה, ויש לדחות שזה טהור רק כשהוא חי ואמו מתה או שהוא מת ואמו חיה, אך ישנה ברייתא מפורשת בין שהוא חי ואמו חיה ובין שהוא מת ואמו מתה, וא"כ יש ראייה מהברייתא שזה לא אבר.

משנה אם דג טמא בלע דג טהור הוא מותר באכילה ואם דג טהור בלע דג טמא הוא אסור באכילה כי הוא לא מגידולו. **גמרא** משמע רק כשראינו שבלע ואם לא יש תלות שהדג הטמא השריץ אותו כמו ששנינו שדג טמא משריץ בתוכו ודג טהור מטיל ביצים, אך קשה א"כ גם כשראינו שבלע נאמר שהבלוע התעכל וזה הושרץ בתוכו, ומבאר רב ששת שמדובר שמצאו אותו דרך בית הרעי ורב פפא אומר שמצאו אותו דרך בית הבליעה, ור"נ אומר שמדובר שמצאו אותו שלם, ורב אשי אומר שרוב הדגים משריצים רק מינם וזה כאילו בלע בפניו.

שנו בברייתא שדג טמא משריץ ודג טהור מטיל ביצים כל המוליד מיניו וכל המטיל ביצים מאכיל את בניו ע"י ליקוט חוץ מעטלף שהוא מניק אף שהוא מטיל ביצים,

דף ח דולפנים יכולים לפרות ולרבות מאדם, ורב יהודה מבאר שדולפנים הם בני הים.

מי שביציו מבחון מוליד ומי שביציו בפנים מטיל ביצים, יש להקשות הרי שמואל אומר שאווז ואווז הבר כלאיים זה בזה, וביאר אב"י שזה ביציו בחוץ וזה ביציו בפנים והרי שניהם מטילי ביצים, ויש לומר שהכלל הוא שכל מה שזכרותו בחוץ הוא מוליד ומה שזכרותו בפנים הוא מטיל ביצים.

כל מי שתשמישו ביום יולד ביום ומי שתשמישו בלילה יולד בלילה ומי שתשמישו ביום ובלילה יולד בין ביום ובין בלילה, תרנגול תשמישו ביום ויולד ביום, עטלף תשמישו בלילה ויולד בלילה, אדם תשמישו בין ביום ובין בלילה יולד בין ביום ובין בלילה, והנ"מ היא כדברי רב מרי בר רב כהנא שאם בדק בערב יו"ט בקן של תרנגולת ולא מצא בה ביצה והוא השכים למחרת ומצא בה ביצה מותר לאכלה ביו"ט כי ודאי נולדה קודם והוא לא בדק ולכאורה הרי בדק אך יש לומר שהוא לא בדק כראוי ואף אם בדק כראוי יש לומר שהיא יצאה וחזרה ור' יוחנן אמר שאם יצאה רובה מערב יו"ט היא מותרת גם אם חזרה.

כל דבר שצורת תשמישו וזמן עיבורו שוה יולד ומגדל זה מזה, כל בעלי החיים משמשים פנים כנגד עורף מלבד ג' אדם דג ונחש שמשמשים פנים כנגד פנים, ואמר רב דימי שבא"י ביארו שרק עמהם דברה שכניה, ושנו שגמל משמש אחר כנגד אחר.

עיבורה של ביצת תרנגולת כ"א יום וכנגדה באילן לוז, כלב עיבורו נ' יום וכנגדו באילן תאנה, חתול נ"ב יום וכנגדו באילן תות, חזיר ל"ט יום וכנגדו באילן תפוח, שועל וכל מיני שרצים ו' חדשים וכנגדו באילן תבואה, בהמה דקה טהורה לה' חדשים וכנגדה באילן גפן, בהמה גסה טמאה ל"ב חדש וכנגדה באילן דקל, בהמה גסה טהורה לט' חדשים וכנגדה באילן זית, זאב ארי דוב נמר ברדלס פיל קוף וקיפוף עיבורם ג' שנים וכנגדו באילן בנות שוח, אפעה לע' שנים וכנגדו באילן חרוב שמשעת נטיעתו עד שפירותיו נגמרים ע' שנה אך עיבורו ג' שנים, נחש עיבורו שבע שנים ולא מצאו לאותו רשע חבר באילנות ויש אומרים שיש אילן מוכססים שהוא מין בנות שוח, ומנין למדו את זמן הנחש אמר רב יהודה בשם רב ויש שאמרו בשם ר' יהושע בן חנניא שכתוב

בפסוק ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה ולכאורה אם הוא התקלל מעיבורו של בהמה ק"ו מחיה שזה פחות אלא לומר שכמו שהבהמה התקללה מחיה פי שבע והיינו חמור שעיבורו שנה מחתול שעבורו נ"ב יום כך הוא התקלל מהבהמה פי שבע שהם שבע שנים, אך קשה שנאמר שכמו שהתקלל חיה מבהמה והיינו ארי מחמור שהוא ג' שנים אף נחש מארי הוא ג' פעמים שהם ט' שנים, **עמוד ב** יש לומר שלא כתוב מכל החיה ומכל הבהמה אלא כתוב מכל הבהמה ומכל החיה דהיינו מבהמה שהתקללה מחיה, אך קשה שנאמר שכמו שהתקללה בהמה מחיה פי שלשה דהיינו עז מחתול כך התקלל הנחש מבהמה אחד לשלש דהיינו ט"ו חדשים, יש לומר שכתוב מכל הבהמה והחיה שהוא מקולל ועדיף לקללו קללה חמורה.

הקיסר שאל את ר' יהושע בן חנניא כמה זמן עיבורו של נחש אמר לו ז' שנים אמר הקיסר הרי זקני אתונה הרביעו והוא הוליד לג' שנים אמר ר' יהושע שהיא כבר היתה מעוברת ד' שנים קודם אמר לו הקיסר הרי הם משמשים ובהמות מעוברות אינן משמשות אמר לו שהם משמשים כאדם אמר לו הקיסר הרי הם חכמים וידעו שלא היתה מעוברת אמר לו אנו חכמים מהם אמר לו הקיסר א"כ לך תנצחם ותביאם אלי, אמר לו כמה הם אמר לו שישים איש אמר לו הבא לי ספינה שיש בה שישים בתים ובכל אחד שישים כסאות והביאו לו וכשהגיע לשם הוא הגיע לשוחט אחד שהיה מפשיט חיות אמר לו יש לך ראש למכור אמר לו כן אמר לו בכמה אמר לו בחצי זוז נתן לו והשוחט הביא לו ראש אמר לו

רציית את ראשך ואמר לו אם רצונך שאפסוד אותך גלה לי היכן מקומם של חכמי אתונא אמר לו מפחד אני כי המגלה את מקומם הם הורגים אותו אמר לו קח קנים כרוכות וכשתגיע לשם תעמיד אותם כאילו עמדת לנוח, והלך ר' יהושע לשם ומצא שומרים מבפנים ומבחוץ שאם רואים החכמים רגל שנכנסה הם הורגים את החיצונים ואם הם רואים רגל שיצאה הם הורגים את הפנימיים ור' יהושע הפך את סנדלו ונכנס ודחפוהו וראו החכמים רגל יוצאת והרגו את הפנימיים ואח"כ הוא הפך את סנדלו והם הרגו את כל השומרים והוא נכנס וראה את הצעירים למעלה ואת הזקנים למטה והוא אמר לעצמו אם אתן שלום לצעירים יהרגוהו הזקנים שהם קשישים מהם ואם יתן שלום לזקנים יהרגוהו הצעירים שהם חשובים יותר ואמר שלום לכולכם והם שאלוהו מה מעשיך אמר להם חכם היהודים אני ורוצה אני ללמוד חכמה מכם אמרו לו א"כ נשאל ממך אמר להם בסדר אם תנצחוני עשו

בי ככל שתחפצו ואם אנצחכם אכלו עמי בספינתך, והם שאלוהו אם אדם חפץ לקחת אשה ולא הסכימו לו מדוע הוא הולך למיוחסת ממנה לבקשה, לקח ר' יהושע יתד ונעץ אותה מתחת הולך נכנסה ונעץ ימאה גבוה יותר והיא נכנסה אמר להם א"כ יתכן שבמקום חשוב יותר ימצא את בת מזל, שאלוהו אדם שלוה וגבה את חובו בקושי מלקוחות מדוע הוא מלוה שוב לאחרים, אמר להם אדם הולך לקצוץ קנים ואינו יכול לנשואם והוא קוצץ יותר ואז באים לעזור לו, אמרו לו אמור לנו

דברי רוח אמר להם שהיתה פרדה שילדה והיה תלוי בצואר הולד פתק שנושים לבית אביה ק' אלפי זוז אמרו לו וכי פרדה יולדת אמר להם זה הדברי רוח, שאלוהו כמה מולחים מלח מסריח אמר להם בשליא של פרדה אמרו לו וכי יש שליא לפרדה אמר להם וכי מלח מסריח, אמרו לו בנה לנו בית באויר העולם והוא אמר שם ותלה עצמו באויר אמר להם הביאו לי לבנים וטיט, שאלוהו היכן אמצע העולם והוא זקף את אצבעו ואמר כאן אמרו לו מי יוכיח לנו כדבריך אמר להם הביאו חבל ותמדדו, אמרו לו יש לנו בור במדבר הכנס אותו לעיר אמר להם תפשילו לי חבלים מסובין ואכניס לכם, אמרו לו יש לנו ריחיים שבורות תפור אותם אמר להם תכרכו לי חוט מהריחיים ואתפור לכם, שאלוהו איך קוצרים ערוגת סכינים אמר להם בקרני חמור אמרו לו וכי יש קרנים לחמור אמר להם וכי יש ערוגת סכינים הביאו לו שני ביצים ושאלוהו מה של תרנגולת לבנה ומה של שחורה הביא הוא להם שני גבינות ואמר להם מה של עז לבנה ומה של שחורה, שאלו אותם מהיכן יוצאת נשמתו של אפרוח שמת אמר להם מהיכן שנכנסה רוחו משם יצאה, אמרו לו היאה לנו כלי שלא שוה את הפסדו הביא להם מחצלת רחבה ופשטו אותה והיא לא נכנסה בשער אמר להם הביאו גרון לסתור את השער אמר להם זה הדבר שלא שוה את הפסדו, והוא הביא אותם לספינה וכל אחד מהם נכנס לחדר וראה שיש שם שישים כסאות והוא

חשב שמיד יבואו לשם כולם והוא אמר לספן להתיר את הספינה ולהפליג ובינתיים הוא הביא מעפרם,